

Catherine Ryan Hyde

Dă mai departe

Traducere din engleză de
Mihaela Apetrei

Prolog

Octombrie 2002

Poate că voi avea și eu copii, într-o bună zi. Așa sper. Și, dacă voi avea, probabil că ei mă vor întreba ce rol am jucat eu în mișcarea ce a schimbat lumea. Și, pentru că nu mai sunt cel care eram odată, le voi spune adevărul. N-am jucat niciun rol. N-am făcut nimic. N-am fost decât tipul care stătea într-un colț și lua notițe.

Mă numesc Chris Chandler și sunt reporter de investigații. Sau, cel puțin, am fost. Până când am aflat că tot ceea ce facem are consecințe și că nu pot controla totul. Până când am aflat că eu nu pot schimba deloc lumea, dar că un băiat obișnuit, de doisprezece ani, se pare că poate s-o schimbe — în bine și pentru totdeauna — fără a se folosi de nimic altceva decât de propriul altruism, o idee bună și câțiva ani. Și un mare sacrificiu.

Și un strop de publicitate. Iar aici intervin eu.

Pot să vă spun cum a început totul.

A început cu un profesor care s-a mutat în Atascadero, California, ca să predea științe sociale¹ elevilor din primii ani de liceu. Un profesor pe care nimeni nu-l cunoștea prea bine, pentru că oamenii nu reușeau să treacă peste felul în care arăta. Pentru că era dificil să-i privești chipul.

A început cu un băiat care nu părea deloc așa deosebit, la prima vedere, dar care a reușit să vadă ce se afla dincolo de aspectul profesorului său.

A început cu o temă pe care acest profesor o mai dăduse de o sută de ori până atunci, fără niciun rezultat spectaculos. Dar acea temă, în mâinile aceluia băiat, a dat naștere unei semințe gata să fie plantată și, după aceea, nimic n-a mai fost la fel în lume. Și nimeni n-ar mai fi vrut să fie la fel.

Iar eu vă pot spune ce s-a întâmplat. De fapt, o să vă spun o poveste care o să v-ajute să înțelegeți ce amploare au luat lucrurile.

Acum o săptămână, mi s-a oprit mașina chiar în mijlocul unei intersecții aglomerate și n-a mai pornit, oricât am încercat. Era oră de vârf și credeam că sunt în întârziere. Îmi închipuiam că am ceva important de făcut, care nu suferea amânare. Așa că stăteam în mijlocul intersecției, holbându-mă sub capotă, ceea ce era un lucru prostesc, pentru că nu știu să repar mașini. Ce-mi imaginam că o să văd acolo?

1 O disciplină de studiu predată în ciclul primar și gimnazial, care include geografie, istorie, educație civică și sociologie. (N.t.)

Mă așteptam la asta. Era o mașină veche. Era dusă pentru totdeauna.

Din spate s-a apropiat de mine un bărbat, un străin.

— Hai s-o scoatem din drum, mi-a spus el. Așa. Te ajut s-o împingi.

Când hârbul — și noi înșine — am ajuns în siguranță în afara drumului, mi-a întins cheile mașinii lui. Un Acura frumos, argintiu, care n-avea mai mult de doi ani.

— Poți s-o iei pe a mea, a spus el. Facem schimb.

Nu mi-a dat mașina cu împrumut. Mi-a dat-o ca pe un dar. Și-a notat adresa mea, ca să-mi poată trimite certificatul de înmatriculare. Și l-a trimis; a ajuns chiar azi.

În viața mea a intervenit un mare act de generozitate, spunea biletul, așa că am simțit că aș putea să iau mașina ta veche și s-o folosesc la schimb. Pot foarte bine să-mi permit una nouă, deci de ce n-aș întoarce binele primit?

Acesta este felul în care s-a transformat lumea. Nu, de fapt, este mai mult de-atât. A devenit chiar mai mult. Nu este doar o lume în care un bărbat complet necunoscut mi-a dăruit mașina lui. Este acea lume în care ziua în care am primit darul nu este substanțial diferită de celelalte zile. Această generozitate a devenit o stare de fapt. A devenit ceva obișnuit.

Așa că măcar atât înțeleg și eu, încât să relatez: a început ca o temă pentru câteva puncte în plus la ora de științe sociale și s-a transformat într-o lume în care nimeni nu mai e flămând, nimănui nu-i mai este frig, nimeni nu rămâne fără serviciu, fără mijloc de transport sau fără bani.

Și totuși, mai întâi, oamenii trebuie să afle mai multe. Cumva, nu era destul că un băiat adolescent era în stare să schimbe lumea. Cumva, trebuia să se știe de ce lumea se putea schimba chiar atunci, de ce nu s-ar fi putut schimba cu un moment mai devreme, ce a adus Trevor aceluia moment și de ce acel lucru era exact ceea ce îi trebuia momentului respectiv.

Iar asta, din păcate, este partea pe care n-o pot explica.

Am fost acolo. La fiecare pas al aceluia drum. Dar atunci eram diferit. Nu înțelegeam cum stau lucrurile. Credeam că este doar o poveste și că povestea era singura care conta. Îmi păsa de Trevor, eram preocupat de munca mea, dar nu știam că munca aceasta va conta într-adevăr abia când totul se va fi sfârșit. Voiam să fac o grămadă de bani. Am făcut o grămadă de bani. I-am dat pe toți.

Nu știi cine eram atunci, dar știi cine sunt acum.

Trevor m-a schimbat și pe mine.

Am crezut că Reuben are răspunsurile. Reuben St. Clair, profesorul de la care a pornit totul. Era mai apropiat de Trevor decât oricine altcineva, în afară, poate, de mama băiatului, Arlene. Iar Reuben înțelegea cum stăteau lucrurile, cred. Și mai cred că le dădea atenție.

Așadar, după toată întâmplarea, când treaba mea era să scriu cărți despre Mișcare, i-am pus lui Reuben două întrebări importante.

— Ce anume îl face pe Trevor diferit? am întrebat.

Reuben s-a gândit bine și apoi a răspuns:

— Chestia este că Trevor e exact la fel ca toți ceilalți, mai puțin acea parte din el care e diferită.

Nici măcar n-am întreat despre ce parte era vorba.
Încă descopăr.

Apoi am întreat:

— Când ai dat pentru prima dată această temă, de-acum celebră, te-ai gândit vreun moment că unul dintre elevii tăi chiar va schimba lumea?

Iar Reuben a răspuns:

— Nu, am crezut că toți o vor face. Dar poate că prin fapte mai mărunte.

Treptat, oamenii n-au mai avut nevoie să știe de ce. Ne-am adaptat rapid la schimbare, chiar dacă ne-am revoltat, ne-am ciondănit și am promis că nu aveam să o facem niciodată. Dar toată lumea apreciază o schimbare, dacă este în bine. Și nimănu-i place să se cantoneze în trecut, dacă trecutul ăsta e urât și totul se termină cu bine, până la urmă.

Cel mai important lucru pe care îl pot adăuga din observațiile mele este următorul: faptul că știm că a început în împrejurări cu totul banale ar trebui să fie reconfortant pentru noi toți. Fiindcă dovedește că nu ai nevoie de prea multe ca să schimbi în bine lumea întreagă. Poți începe cu cele mai comune ingrediente. Poți începe cu lumea pe care o ai la îndemână.

CAPITOLUL UNU

Reuben

Ianuarie 1992

Femeia zâmbea atât de politicoasă, că el s-a simțit jignit.

— Dați-mi voie să o anunț pe doamna directoare Morgan că sunteți aici, domnule St. Clair. O să vrea să discute cu dumneavoastră.

A făcut doi pași, apoi s-a întors.

— Adică îi place să discute cu toată lumea. Cu fiecare profesor nou-venit.

— Desigur.

Ar fi trebuit să se obișnuiască deja cu lucrurile astea.

După mai mult de trei minute, a revenit din biroul directoarei, zâmbind mult prea larg. Prea deschis. A observat că oamenii arată întotdeauna mult prea multă toleranță atunci când au probleme în a înțelege cu adevărat ceva.

— Intrați, domnule St. Clair. Vă poate primi acum.

— Mulțumesc.

Directoarea părea să fie cu vreo zece ani mai în vârstă decât Reuben, avea o coamă de păr negru, strânsă la spate, era o femeie albă, atrăgătoare.

— Mă bucur să vă cunosc față în față, domnule St. Clair.

Apoi a roșit, de parcă pomenirea cuvântului „față“ ar fi fost o greșeală de neiertat.

— Vă rog, spuneți-mi Reuben.

— Reuben, da. Eu sunt Anne.

Îl întâmpinase cu o privire neclintită, dreaptă, și nu păruse nicio secundă să fie încurcată de situație. Deci fusese pregătită de asistenta ei. Și, cumva, singurul lucru mai rău decât o reacție nepregătită era lipsa de reacție, prea evident pregătită.

Ura momentele acelea.

Directoarea i-a arătat scaunul, cu o mișcare a capului, și el s-a așezat.

— Nu sunt chiar ceea ce așteptai, nu-i așa, Anne?

— În ce sens?

— Te rog, nu face asta. Trebuie să-ți dai seama de câte ori am jucat într-o astfel de scenă. Nu mai suport să mă învârt în jurul unei chestiuni evidente.

Femeia a încercat să-l privească în ochi, așa cum ar face în mod normal cineva, când i se adresează unui coleg, într-o conversație, dar nu a reușit să mențină contactul vizual.

— Știi că n-are nimic de-a face cu faptul că ești afro-american.

— Oh, da, a spus el. Știu asta. Știu exact cu ce are de-a face.

— Dacă îți imaginezi că postul tău este în vreun fel în pericol, Reuben, îți faci griji de pomană.

— Chiar ai discuția asta cu toți?

— Sigur că da.

— Chiar înainte de a intra prima dată la clasă?

Pauză.

— Nu neapărat. Dar m-am gândit că am putea discuta despre... ajustările inițiale.

— Te temi că înfățișarea mea i-ar putea speria pe elevi.

— Ce experiență anterioară ai în sensul ăsta?

— Cu elevii este mereu ușor, Anne. Momentul dificil este acesta. Întotdeauna.

— Înțeleg.

— Cu tot respectul, nu sunt sigur că înțelegi, a spus el. Cu voce tare.

La fosta sa școală, în Cincinnati, Reuben avea un prieten pe care îl chema Louis Tartaglia. Lou avea un fel special de a începe prima oră într-o clasă nouă. Intra, în acea primă dimineață, cu o riglă în mână. Se arunca direct în gura lupului. Vedeți voi, elevilor le place ca mai întâi să testeze un profesor. Le cerea mereu să facă liniște, ceea ce nu obținea din prima. După ce număra până la trei, își ridică rigla deasupra capului și o plesnea cu atâta forță de catedră, încât o rupea în două. Jumătatea ruptă sărea cât colo, în spatele lui, se lovea de tablă și ateriza pe podea. Apoi, în liniștea apăsătoare care se așternea, spunea, simplu:

— Mulțumesc.

Și nu mai avea nicio problemă în clasă, după treaba asta.

Reuben îl avertizase că, într-o zi, o bucată avea să zboare în direcția nepotrivită și avea să lovească vreun elev, provocându-i neazuri cât casa, dar lucrurile funcționaseră întotdeauna așa cum era planificat, cel puțin din câte știa el.

— Totul ține de neprevăzut, i-a explicat Lou. Atât timp cât te consideră imprevizibil, tu ții hățurile.

Apoi, Lou îl întrebase cum proceda el ca să liniștească o clasă nouă și neascultătoare, iar Reuben replicase că nu i se întâmplase niciodată una ca asta; nu fusese niciodată întâmpinat de altceva decât de o liniște mormântală și niciodată nu se gândise că ar fi previzibil.

— Oh. Așa e, spusese Lou, ca și când ar fi trebuit să-și dea seama.

Și ar fi trebuit.

Reuben stătea în fața lor, pentru prima dată, deopotrivă recunoscător și indignat de tăcerea lor. Dincolo de geamurile din dreapta lui se afla California, un loc unde nu mai fusese niciodată. Copacii erau diferiți; cerul nu-i amintea de iarnă, așa cum se întâmpla când începuse lungul său drum din Cincinnati încoace. N-ar fi putut spune că Cincinnati fusese cu adevărat casa lui, pentru că nu era așa. Și nici n-avea cum să fie. Iar el obosise să se simtă precum un străin.

A făcut rapid o numărătoare în minte, locuri pe un rând, număr de rânduri.

— Văd că sunteți cu toții aici, a spus, așa că o să renunțăm să strigăm catalogul.

Vorbind, parcă rupsese o vrajă, elevii s-au mișcat puțin, s-au privit unii pe ceilalți. Au șoptit peste culoarele dintre bănci. Nici mai bine, nici mai rău decât de obicei. S-a întors ca să-și scrie numele pe tablă. *Domnul St. Clair*. De asemenea, a scris dedesubt și *Saint Clair*, ca să-i ajute să pronunțe corect. Apoi s-a oprit înainte de a se întoarce iar cu fața spre ei, așa încât să le lase timp să-i termine de citit numele.

În mintea lui, în planul lui, se gândea să înceapă direct cu tema. Dar ideea s-a năruit în el ca o dună de nisip care se prăbușește. El nu era Lou, iar câteodată oamenii aveau nevoie ca mai întâi să-l cunoască. Câteodată, era destul de înfricoșător el însuși, înainte chiar să apuce să-și expună ideile.

— Poate că ar trebui să petrecem această primă zi, a spus, stând de vorbă. Pentru că nu mă cunoașteți deloc. Putem începe prin a discuta despre aparențe. Ce simțim față de oameni din cauza felului în care arată. Nu există reguli. Puteți spune orice doriți.

Se pare că nu-l crezuseră la început, pentru că spuneau aceleași lucruri pe care le-ar fi spus și cu părinții de față. Spre dezamăgirea lui. Apoi, într-un fel care ar fi trebuit să fie o încercare de a face o glumă, un băiat din ultimul rând l-a întrebat dacă era pirat.

— Nu, a răspuns. Nu sunt. Sunt profesor.

— Credeam că numai pirații poartă un petic pe ochi.

— Poartă și oamenii care și-au pierdut un ochi. Dacă sunt sau nu pirați, n-are nicio importanță.
